Europos Pulsas

Jungiant bendruomenes, stiprinant Europą

Bendrai finansuoja Europos Sąjunga

Nr. 14 **2025 m. sausis**

BALTIJOS ŠALIŲ ATSIJUNGIMAS NUO BRELL: ISTORINIS ŽINGSNIS Į ENERGETINĘ NEPRIKLAUSOMYBĘ

Baltijos šalių sprendimas atsijungti nuo BRELL elektros žiedo yra daugiau nei techninis projektas – tai reikšmingas geopolitinis ir ekonominis įvykis, ženklinantis jų atsiskyrimą nuo Maskvos įtakos ir visišką integraciją į Vakarų energetikos sistemą. Šis procesas, planuojamas užbaigti 2025 m. vasario 8 d., atspindi Baltijos šalių ryžtą kurti nepriklausomą, saugią ir modernią energetikos ateitį.

BRELL sistema, veikusi kaip sovietmečio palikimas, daugelį metų ribojo Baltijos šalių, energetinį savarankiškumą, o Rusijai suteikė galimybę naudotis energetika kaip politinio spaudimo įrankiu. Atsijungimas nuo šios sistemos ne tik užtikrins regiono saugumą, bet ir simbolizuos Baltijos šalių kaip lygiaverčių Europos Sąjungos narių siekį būti nepriklausomomis ir stipriomis valstybėmis.

Sinchronizacija su Europa: geopolitinės ir ekonominės pasekmės

Baltijos šalių atsijungimas nuo BRELL yra esminis žingsnis stiprinant jų geopolitinę ir ekonominę nepriklausomybę. Iki šiol Maskva turėjo galimybę manipuliuoti BRELL sistema, trikdyti elektros tiekimą ir naudoti energetiką kaip politinio spaudimo priemonę. Sinchronizacija su kontinentinės Europos elektros tinklais reiškia ne tik techninį, bet ir politinį posūkį. Tai aiškus signalas, kad Baltijos šalys tvirtai pasirenka Vakarų pasaulį ir atmeta bet kokią Maskvos įtaką.

Ekonominiu požiūriu šis žingsnis suteikia daug privalumų. Prisijungimas prie Europos elektros rinkos leis Baltijos šalims naudotis pigesne elektros energija, gauti prieigą prie didesnių tiekimo šaltinių ir sumažinti kainas vartotojams. Tai taip pat atvers galimybes Baltijos šalims tapti aktyviomis elektros eksportuotojomis, naudojant tokias infrastruktūras kaip Kruonio hidroakumuliacinė elektrinė (HAE).

Be to, sinchronizacija su Europos tinklais skatina ilgalaikes investicijas į modernias energetikos technologijas, tokias kaip žaliosios energijos plėtra. Tai leis regionui prisidėti prie Europos Sąjungos siekio mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir kurti tvarią energetikos ateitį.

Vilniaus laikrodis: simbolinė reikšmė

Vilniuje įrengtas laikrodis, skaičiuojantis dienas iki atsijungimo nuo BRELL, yra ne tik techninis, bet ir simbolinis sprendimas. Šis laikrodis primena Lietuvos gyventojams ir tarptautinei bendruomenei apie Baltijos šalių kelionę į energetinę nepriklausomybę. Jis tapo nacionalinio ryžto ir pasididžiavimo simboliu, kuris liudija Baltijos šalių gebėjimą susidoroti su sudėtingais geopolitiniais iššūkiais ir siekti ilgalaikės gerovės.

Asociatyvi iliustracija

Šis laikrodis taip pat padeda visuomenei suprasti, kad energetika yra ne tik techninis, bet ir politinis klausimas. Jis skatina diskusijas apie Lietuvos ir kitų Baltijos šalių vietą pasaulio energetikos rinkose bei jų indėlį į Europos Sąjungos energetikos politiką.

Politinės pasekmės: stiprėjantis Baltijos regiono vaidmuo

Baltijos šalių atsijungimas nuo BRELL turės reikšmingų politinių pasekmių. Tai dar labiau sustiprins jų kaip patikimų ir atsakingų Europos Sąjungos narių pozicijas. Sinchronizacija su Europos elektros tinklais ne tik mažina Maskvos galimybes naudoti energetiką kaip politinio spaudimo įrankį, bet ir rodo Baltijos šalių solidarumą su ES energetinės nepriklausomybės vizija.

Baltijos šalys gali tapti pavyzdžiu kitoms šalims, siekiančioms sumažinti priklausomybę nuo Rusijos energijos išteklių. Jos demonstruoja, kaip pasitelkus Europos finansavimą, technologijas ir tarptautinį bendradarbiavimą galima sėkmingai įgyvendinti sudėtingus projektus ir užtikrinti ilgalaikį saugumą.

Saugumo stiprinimas: iššūkiai ir priemonės

Baltijos šalių atsijungimas nuo BRELL kelia nemažai saugumo iššūkių, tačiau Lietuva ir kitos šalys imasi veiksmų jiems spręsti. Alytaus „LitPol Link“ skirstyklą ir transformatorių pastotę nuo 2025 m. sausio 15 d. pradėjo saugoti Viešojo saugumo tarnyba. Šis žingsnis užtikrina, kad strateginiai objektai yra geriau apsaugoti nuo fizinių grėsmių.

Taip pat didelis dėmesys skiriamas kibernetiniam saugumui. Rusija ne kartą demonstravo gebėjimą naudoti hibridinio karo priemones, įskaitant kibernetines atakas, todėl Baltijos šalys investuoja į modernias kibernetinės gynybos sistemas. Bendradarbiaudamos su ES ir NATO partneriais, jos stiprina savo gebėjimą atremti grėsmes ir užtikrinti tinklų atsparumą.

Kruonio HAE ir modernios technologijos: ateities garantas

Kruonio hidroakumuliacinė elektrinė ir modernios elektros perdavimo linijos yra kertiniai elementai Baltijos šalių sinchronizacijos procese. Tai svarbus žaliasis projektas, užtikrinantis efektyvesnį atsinaujinančios energijos naudojimą Baltijos regione. Ši elektrinė veikia kaip energijos kaupimo sistema, leidžianti panaudoti perteklinę saulės ir vėjo jėgainių pagamintą energiją, kuri vėliau gali būti tiekiama tinklui piko metu. Tai svarbus žingsnis, nes Baltijos šalys, sinchronizuodamos savo tinklus su Europa, taps labiau integruotos į ES žaliosios energijos rinką.

Be to, ES remia Baltijos šalių investicijas į atsinaujinančius energijos šaltinius, tokius kaip vėjo ir saulės jėgainės. Tai sumažina priklausomybę nuo iškastinio kuro naudojimo, o Baltijos šalių prisijungimas prie ES tinklų leis didesnę energijos dalį gauti iš atsinaujinančių šaltinių. Tai sudarys sąlygas mažinti CO_2 išmetimus ir skatins energijos efektyvumą.

Be to, Lietuvoje ir kitose Baltijos šalyse vykdomi energijos efektyvumo projektai, kuriuos remia ES. Tai apima senų pastatų renovaciją, energijos vartojimo mažinimo programas ir paramą įmonėms, investuojančioms į mažai anglies dioksido išskiriančias technologijas.

Išvada: nauja energetikos era

Baltijos šalių atsijungimas nuo BRELL yra daugiau nei tik techninis pasiekimas – tai reikšmingas geopolitinis ir ekonominis žingsnis, užtikrinantis jų nepriklausomybę ir stiprinantis regiono stabilumą. 2025 m. vasario 8 d. taps simboline diena, žyminčia naują Baltijos šalių energetikos istorijos etapą.

Vilniaus laikrodis, skaičiuojantis dienas iki šios datos, ne tik simbolizuoja Baltijos šalių siekį būti nepriklausomomis, bet ir skatina visuomenę didžiuotis šiuo istoriniu momentu. Energetinė nepriklausomybė yra ne tik saugumo pagrindas, bet ir stiprus Baltijos šalių kaip lygiaverčių Europos Sąjungos narių įsitvirtinimo įrodymas.

ES energetikos politika ir žaliasis kursas: Baltijos šalių sinchronizacija kaip žalioji pažanga

Baltijos šalių atsijungimas nuo BRELL elektros žiedo glaudžiai siejasi su Europos Sąjungos energetikos politika ir „Žaliuoju kursu“, kurio tikslas – iki 2050 m. pasiekti anglies dioksido neutralumą. Šis ES strateginis tikslas remiasi ne tik atsinaujinančių energijos šaltinių plėtra, bet ir energetikos rinkų integracija bei modernizacija, užtikrinančia švarią, prieinamą ir tvarią energiją visiems ES piliečiams.

Baltijos šalių sinchronizacija su kontinentinės Europos elektros tinklais yra šio kurso dalis. Ji ne tik užtikrina nepriklausomybę nuo Rusijos, bet ir atveria duris didesniam Baltijos šalių dalyvavimui žaliosios energijos rinkoje.

Atsinaujinanti energija ir energijos kaupimas

Baltijos šalių sinchronizacija su Europa padeda sumažinti anglies pėdsaką regione. BRELL sistema buvo paremta iškastinio kuro naudojimu, o Baltijos šalių prisijungimas prie ES tinklų leis didesnę energijos dalį gauti iš atsinaujinančių šaltinių. Tai sudarys sąlygas mažinti CO_2 išmetimus ir skatins energijos efektyvumą.

Be to, Lietuvoje ir kitose Baltijos šalyse vykdomi energijos efektyvumo projektai, kuriuos remia ES. Tai apima senų pastatų renovaciją, energijos vartojimo mažinimo programas ir paramą įmonėms, investuojančioms į mažai anglies dioksido išskiriančias technologijas.

Išvada: nauja energetikos era

Baltijos šalių atsijungimas nuo BRELL yra daugiau nei tik techninis pasiekimas – tai reikšmingas geopolitinis ir ekonominis žingsnis, užtikrinantis jų nepriklausomybę ir stiprinantis regiono stabilumą. 2025 m. vasario 8 d. taps simboline diena, žyminčia naują Baltijos šalių energetikos istorijos etapą.

Vilniaus laikrodis, skaičiuojantis dienas iki šios datos, ne tik simbolizuoja Baltijos šalių siekį būti nepriklausomomis, bet ir skatina visuomenę didžiuotis šiuo istoriniu momentu. Energetinė nepriklausomybė yra ne tik saugumo pagrindas, bet ir stiprus Baltijos šalių kaip lygiaverčių Europos Sąjungos narių įsitvirtinimo įrodymas.

Atraskite galimybes ir tapkite pokyčių dalimi!

Ar norite sužinoti, kaip galite prisidėti prie Europos projektų ir pasinaudoti ES finansavimu? Europos Komisijos portalas – tai Jūsų galimybė atrasti naujausias paraiškų teikimo galimybes įvairiose srityse, nuo inovacijų ir mokslinių tyrimų iki kultūros ir aplinkosaugos projektų. Čia galite rasti informaciją apie finansavimą, konkursus ir daug kitų iniciatyvų, kurios padeda kurti tvaresnę ir inovatyvesnę Europą. Nepraleiskite šios progos! Prisijunkite prie šios iniciatyvos ir paverskite savo idėjas realybe.

Skatinkite kūrybiškumą, auginkite savo verslą, atraskite naujas partnerystes ir prisidėkite prie geresnės Europos kūrimo. Nuskanuodami QR kodą jūs pateksite į mūsų svetainę, kur rasite trumpus projektų aprašymus lietuvių kalba. Taip pat kviečiame apsilankyti https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home

Ir jei jums reikia pagalbos, mes visada pasirengę padėti! Mūsų komanda gali suteikti išsamią informaciją apie projektus ir padėti užpildyti bei pateikti paraišką. Nežinote, nuo ko pradėti? Susisiekite su mumis telefonu +370 699 32830 ar elektroniniu paštu info@europospulsas.lt ir mes padėsime pasiekti geriausių rezultatų!

Modesta Petrauskaitė: „Politika – tai mano gyvenimo būdas“

Modesta Petrauskaitė

Modesta Petrauskaitė, naujokė Seime, į politiką atėjo su aiškiais tikslais ir vertybėmis, kurios ją vedė į šį kelią. „Politinę veiklą pradėjau dar studijų metais, kai prisijungiau prie pirmosios rinkimų kampanijos. Tai, kas atrodė kaip laikinas projektas, tapo mano gyvenimo dalimi“, – sako Seimo narė. Politikos pasaulyje, pasak jos, svarbiausia yra nuoširdumas ir drąsa prisiimti atsakomybę už savo sprendimus. Šiandien Modesta – ne tik aktyvi parlamentarė, bet ir tarpparlamentinių grupių pirmininkė, siekianti prisidėti prie Lietuvos tarptautinės politikos ir socialinių pokyčių Lietuvoje.

- Pirmiausia, sveikiname tapus Seimo nare! Ką manote apie savo darbą ir atsakomybę? Kokios vertybės jus vedė į politiką?

- Politinį kelią pradėjau dar pirmajame studijų kurse, kai grupiokas pakvietė prisijungti prie rinkimų kampanijos. Taip, kaip dažnai gyvenime nutinka, tai, kas iš pradžių atrodo kaip laikinas projektas, tampa didele gyvenimo dalimi. Ši veikla tapo mano gyvenimo būdu – ne tik myliu savo darbą, bet ir gyvenu juo. Manau, kad svarbiausia vertybė tiek politikoje, tiek gyvenime yra tikėjimas tuo, ką darai. Kas yra geras politikas? Ar tas, kuris įkvepia kitus? Ar tas, kuris klausosi žmonių? Galbūt tas, kuris turi gilias kompetencijas vienoje srityje? Matyt, visi šie apibrėžimai tinkami. Esminis dalykas – nuoširdumas, drąsa ir pasiryžimas prisiimti atsakomybę už priimamus sprendimus.

- Kaip matote Lietuvos socialinių ir darbo klausimų ateitį? Kokias priemones reikia įgyvendinti, kad pagerintume socialinę apsaugą ir darbo rinkos sąlygas?

- Į Seimą ėjau su aiškia žinia apie būtinybę padėti žmonėms apsispręsti dėl dalyvavimo antrojoje pensijų kaupimo pakopoje. Šis klausimas svarbus, nes daugelis žmonių priima sprendimus nežinodami visų niuansų arba jaučiasi įpareigoti rinktis, net jei tai nėra naudinga jų individualiu atveju. Darbo rinkoje svarbu ne tik siekti geresnių sąlygų, bet ir užtikrinti, kad kiekvienas žmogus turėtų galimybių realizuoti savo potencialą. Tai reiškia ir platesnes profesinio mokymo galimybes, ir pagalbą tiems, kurie nori keisti darbo profilį.

- Jūs taip pat dirbate Komisijoje dėl savižudybių ir smurto prevencijos. Kokių priemonių reikia imtis, kad šie socialiniai reiškiniai būtų mažinami?

- Šiuos klausimus reikia spręsti kompleksiškai, nes vienas sprendimas problemos neišspręs. Manau, kad svarbiausias dėmesys turi būti skiriamas darbui su jaunimu. Patyčios, priklausomybės nuo narkotinių medžiagų – tai temos, į kurias reikia reaguoti neatidėliojant. Esu už nuotolinės psichologo pagalbos įgyvendinimą, nes tai leistų atokesnių gyvenviečių vaikams gauti reikalingą pagalbą. Tėvams nereikėtų prašytis iš darbo, kad nuvežtų vaikus pas specialistą, o mokyklų psichologų kabinetai nebūtų vieta, kur vaikai patiria papildomą stresą. Be to, nuotoliniu būdu dirbti galėtų kvalifikuoti specialistai iš didžiųjų miestų, užtikrindami kokybišką pagalbą.

- Kiek svarbūs tarptautiniai ryšiai Lietuvai, ir kaip vertinate savo darbą tarpparlamentinėse grupėse?

- Tarptautiniai ryšiai yra itin svarbūs, ypač turint omenyje kaimyninės šalies agresiją. Tačiau ne tik dėl to. Šie ryšiai leidžia Lietuvai semtis naujų idėjų, žinių ir kompetencijų. Esu trijų tarpparlamentinių grupių pirmininkė, ir visos jos glaudžiai susijusios su darbais, kuriuos siekiu įgyvendinti Seime. Bendradarbiavimas su Jungtiniais Arabų Emyratais svarbus dėl technologijų ir inovacijų – pavyzdžiui, jie per 50 metų sukūrė miestą dykumoje, kuris tapo technologijų ir turizmo meka. Planuoju pakviesti jų miestų planuotoją pasidalinti vizija su mūsų savivaldybėmis, viešųjų erdvių planuotojais ir vystytojais. Ši partnerystė ypač aktuali Seimo Ateities komitetui, kuriame dirbu.

Kita svarbi grupė – Šveicarija. Ji gali įkvėpti ne tik dėl mokslo ir technologijų (CERN pavyzdys), bet ir dėl bendruomeniškumo bei savivaldos stiprinimo. Šveicarijos savivaldybės turi plačius sprendimų priėmimo įgaliojimus – tai galėtų būti pavyzdys ir Lietuvai.

Paskutinė, bet man asmeniškai reikšmingiausia grupė yra bendradarbiavimas su Šventuoju Sostu. Esu baigusi katalikišką mokyklą, tad man svarbu stiprinti ryšius su katalikų bendruomene, ypač šiais jubiliejiniais metais.

- Kaip vertinate moterų vaidmenį politikoje ir ką būtų galima padaryti, kad moterys aktyviau dalyvautų politiniuose procesuose?

- Moterys Seime vis dar sudaro aiškią mažumą, kaip ir kitose politikos ar sprendimų priėmimo „galios“ pozicijose. Dar labiau trūksta jaunų moterų arba tokių, kurios būtų mano amžiaus. Vis dėlto nemanau, kad moterys turėtų būti aktyvesnės – jos jau dabar pagal daugelį rodiklių yra aktyvesnės nei vyrai. Taip pat daugiau yra išsilavinusių moterų. Taigi problema slypi ne aktyvume, o giliai įsišaknijusiuose stereotipuose, kurie formuojami dar vaikystėje.

Šie stereotipai prasideda nuo pasakų knygelių, kuriose herojės dažniausiai laukia, kol jas išgelbės princai – numes auksines kasas, užleis undinėlei balsą arba viską darys tyliai, kaip Pelenė, kuri be priekaištų tvarko namus. Šią žinią sustiprina ir kino industrija. Pavyzdžiui, filmas „Ir velnias dėvi Pradą“ įrodo, kad jei moteris turi karjerą, ji negali turėti šeimos, o Džeimso Bondo filmuose moterys, nors ir svarbios, beveik nekalba.

Netgi šiuolaikinės technologijos, tokios kaip dirbtinis intelektas (DI), atspindi lyčių stereotipus. Pavyzdžiui, kai DI prašoma sugeneruoti vadovo atvaizdą, dažniausiai siūlomas vyriškas portretas. Šie avatarai vėliau keliauja į prezentacijas, primenančias senus „PowerPoint“ šablonus, taip dar labiau įtvirtindami įsitikinimą, kad vadovas yra vyras. Tai rodo, kad net ir inovacijų pasaulyje lyčių stereotipai išlieka.

Tačiau, nors moterys aktyviai dalyvauja rinkimuose ir visuomeninėje veikloje, prireiks ilgo darbo, kad pagaliau pralaužtume tas stiklines lubas. Kiekviena mūsų įdėta pastanga, matomi ir viešinami pasiekimai prie to taip pat svariai prisideda. Visuomenės pokyčiams reikalingas tiek individualus, tiek kolektyvinis įdirbis.

- Kas paskatino Jus įstoti į politiką ir tapti Seimo nare? Kokios vertybės ir principai Jus vedė?

- Papasakosiu Jums istoriją apie mergaitę, augusią Panevėžyje moterų šeimoje. Jos tėtis mirė dar prieš jai pradedant lankyti mokyklą, o kartu gyvenusi močiutė buvo neįgali – ji negalėjo vaikščioti ir judėjo tik vežimėliu.

Mergaitė augo šeimoje, kur mama iš visų jėgų stengėsi užtikrinti, kad jos dukra gautų išsilavinimą. Mokydamasi katalikiškoje gimnazijoje, ji svajojo apie paprastus dalykus: turėti draugų ir nebūti klasiokų patyčių objektu. Tačiau kasdienybė buvo nelengva – reikėjo susikaupti ir stengtis mokytis, nors tai ne visada buvo lengva.

Prieš mirtį močiutė mergaitei padovanojo kompiuterį – tam, kad ji galėtų mokytis ir išeiti į platesnį pasaulį. Galbūt paklausite, kaip močiutė, turėdama negalią, sugebėjo nupirkti kompiuterį? Ji namuose gamindavo saldainius ir parduodavo juos per šventes prie bažnyčios. Be to, dirbo kelis darbus ir taupė anūkei. Taip mergaitė išmoko, kad viskas pasiekiama sunkiu darbu.

Kodėl pasakoju šią istoriją? Kad žinotumėte, jog Jums atstovauja žmogus, kuris savo kailiu patyrė, ką reiškia siekti, dirbti ir neprarasti tikėjimo.

Laikui bėgant gyvenimas keitėsi: buvo baigti mokslai su aukščiausiais įvertinimais, skaityti pranešimai mokslinėse konferencijose, dalyvauta savanoriškoje veikloje. Su Prezidentu Valdu Adamkumi organizuotos labdaringos akcijos, o kartu su Prezidente Dalia Grybauskaite – paramos akcijos vaikams iš vaikų namų. Įsteigiau organizaciją, padedančių silpnesniems: daugiavaikėms šeimoms, vaikams, kuriems dovanojome kompiuterius. Tai mane nuvedė ir į politiką, kur žmonės patikėjo mano idėjomis ir išrinko į Savivaldybės tarybą, o vėliau – į Seimą.

Kodėl socialdemokratija? Nes tikiu, kad būtina padėti silpniausiems ir kurti visuomenę, kurioje kiekvienas turi lygias galimybes. Tokių vertybių laikydamasi žengiu per politinius labirintus.

- Kaip vertinate šiuo metu Lietuvoje vykstančias socialines reformas? Kurių sričių pokyčiai, Jūsų nuomone, yra būtini, kad užtikrintume teisingumą ir gerovę visiems piliečiams?

- Tikros reformos reiškia veiksmus, o ne kalbas. Jei Lietuvoje būtų sutvarkyta švietimo ir sveikatos apsaugos sistema, tai reikšmingai pagerintų dabartinį gyvenimą ir padėtų tvirtus pamatus ateičiai.

Žmonės nori dirbti ir uždirbti, sutinka mokėti mokesčius, bet valstybė turi užtikrinti kokybiškas paslaugas. Pamokos be vadovėlių ar sveikatos priežiūra su eilėmis yra problema, kurią reikia spręsti nedelsiant. Taip pat svarbu suvokti, kad visi dirbantys valstybės tarnyboje – nuo specialistų iki Seimo narių – turi suprasti, jog gyventojai yra jų darbdaviai. Jei dirbtume su šia nuostata, sumažėtų biurokratija, o problemos būtų sprendžiamos greičiau ir efektyviau.

- Kokių priemonių reikia imtis, kad gerokai sumažintume smurtą ir savižudybes Lietuvoje, ypač tarp jaunimo?

- Psichologų trūkumo klausimas yra prioritetas Nr. 1. Siūlau įvesti nuotolinę psichologinę pagalbą jaunimui, kuri būtų pasiekiama visoje šalyje. Taip pat svarbu prevencija nuo psichotropinių medžiagų vartojimo, viešųjų erdvių atnaujinimas ir apšvietimas bei užimtumo užtikrinimas jaunimui.

Šiaurės šalys, ypač Islandija, įrodė, kad užtikrinus jaunimo užimtumą savižudybių, nusikaltimų ir psichotropinių medžiagų vartojimas sumažėja daugiau nei per pusę. Tačiau visam tam būtina nuolatinė priežiūra ir veikiančios kontrolės priemonės – vien įstatymo nepakanka, jei nėra jį lydinčių veiksmų.

- Kokie pagrindiniai iššūkiai laukia Lietuvoje, siekiant užtikrinti tvarią socialinę apsaugą ir užimtumo politiką ateityje?

- Technologijų diegimas yra tiek galimybė, tiek iššūkis. Turime pasiruošti ateičiai, kurioje automatizacija ir dirbtinis intelektas pakeis daugelį profesijų. Vienas sprendimų – bazinės pajamos visiems, kurias jau išbando kai kurios ES šalys.

Svarbu jau dabar orientuoti universitetus į technologijų ir IT studijas, nes būtent šios sritys taps ateities darbo rinkos pagrindu. Tvarus pasiruošimas naujai darbo rinkai yra ne tik iššūkis, bet ir būtinybė, kad nė vienas žmogus neliktų nuošalyje.

- Dirbate Socialinių reikalų ir darbo komitete. Kokios yra pagrindinės iniciatyvos, kurias stengiatės įgyvendinti, kad pagerintume darbo sąlygas ir socialinę apsaugą?

- Dirbame su antrosios pensijų pakopos reforma, siekiame užtikrinti nuoseklų pensijų augimą ir plėtojame programas, skirtas jaunoms šeimoms įsigyti pirmąjį būstą. Šios priemonės tiesiogiai prisideda prie darbo sąlygų gerinimo ir socialinės apsaugos stiprinimo.

- Kaip Jūs vertinate Lietuvą kaip aktyvią Europos Sąjungos narę ir kokie, Jūsų nuomone, yra svarbiausi žingsniai, siekiant sustiprinti mūsų pozicijas Europoje?

- Artimiausias prioritetas – sėkmingai pasiruošti pirmininkavimui Europos Tarybai. Tai galimybė Lietuvai parodyti savo lyderystę sprendžiant svarbius regiono ir Europos klausimus.

Taip pat būtina aktyviau dalyvauti ES projektuose, susijusiuose su klimato kaita, inovacijomis ir švietimu, kad Lietuva būtų matoma kaip šiuolaikinė, progresyvi valstybė.

- Kodėl Lietuva kartais vertinama kaip vangiai įsitraukianti į kai kuriuos ES projektus, ir ką galima padaryti, kad šią situaciją pakeistume?

- Priežastis – ne visada efektyvus ES lėšų planavimas ir administravimas. Turime aktyviau pasinaudoti ekspertų pagalba, investuoti į švietimą apie ES galimybes bei skirti daugiau dėmesio projektų skaidrumui. Jei bus sukurtas tvirtas paramos ir konsultacijų tinklas, Lietuva galės maksimaliai išnaudoti ES teikiamas galimybes.

- Lietuva aktyviai dalyvauja įvairiose tarptautinėse grupėse. Kokius tikslus siekiate įgyvendinti tarptautinėse grupėse, kuriose dalyvaujate? Kaip manote, kaip šie ryšiai gali prisidėti prie Lietuvos politinio ir ekonominio vaidmens pasaulyje?

- Tarptautinėse grupėse keliu du pagrindinius tikslus: investicijų pritraukimą ir žinių mainus. Esame maža, bet dinamiška valstybė, todėl labai svarbu mokytis iš kitų šalių patirties, ypač inovacijų, technologijų ir švietimo srityse.

Taip pat aktyviai skleidžiu žinią apie mūsų kaimynystėje kylančias grėsmes. Lietuva jaučia šių grėsmių realybę tiesiogiai, todėl svarbu informuoti kitas valstybes ir skatinti jas veikti, įskaitant sankcijų įvedimą toms šalims, kurios kelia pavojų regiono stabilumui. Kuo aiškiau Lietuva perduos savo poziciją, tuo geriau būsime suprasti globaliai.

- Jūsų nuomone, kokios šalys yra svarbiausios Lietuvai tarptautiniuose santykiuose, ir kodėl? Ką galime padaryti, kad mūsų tarptautiniai ryšiai būtų dar stipresni ir produktyvesni?

- Lietuvai svarbios visos šalys, išskyrus tas, kurios kelia grėsmę mūsų saugumui. Pasauliui siunčiame aiškią žinutę apie savo stiprią tautą, kuri yra patikima partnerė.

Šiuo metu itin reikšmingi santykiai su Vokietija – dėl jų brigados dislokavimo mūsų šalyje. Taip pat ypatingą dėmesį skiriame JAV, kur formuojasi nauji prioritetai, svarbūs ir mums. Tik stiprindami šiuos ryšius galime užtikrinti regiono saugumą ir savo įtaką tarptautinėje erdvėje.

- Kaip, Jūsų nuomone, Lietuva galėtų dar labiau prisidėti prie aktualių Europos Sąjungos ir jos šalių diskusijų? Kokią reikšmę šiuo klausimu turi žiniasklaida bei žurnalistai?

- Lietuva turėtų būti aktyvesnė Europos diskusijose, ypatingą dėmesį skiriant tokioms temoms kaip regioninis saugumas, klimato politika, inovacijos ir švietimas. Turime parodyti, kad esame ne tik stebėtojai, bet ir iniciatoriai.

Žiniasklaida bei žurnalistai šiuo atveju atlieka labai svarbų vaidmenį – jų užduotis yra perteikti Lietuvos poziciją aiškiai ir suprantamai. Stipri ir profesionali komunikacija leidžia ne tik išsklaidyti stereotipus apie mažas šalis, bet ir užtikrinti, kad mūsų balsas būtų girdimas Europos ir pasaulio kontekste.

EUROPOS AKTUALIJOS

Europos Komisija registruoja Europos piliečių iniciatyvą dėl pastatų atnaujinimo ir transformacijos

Šiandien Europos Komisija užregistravo Europos piliečių iniciatyvą pavadinimu „HouseEurope! Power to Renovation“ („Namai Europai! Renovacijai suteikiama galia“).

Šios iniciatyvos tikslas – sukurti paskatas esamų pastatų renovacijai ir transformacijai. Iniciatyvos organizatoriai ragina Komisiją pasiūlyti teisės aktus, skatinančius esamų pastatų atnaujinimą, remiantis šiais principais:

1. Mokesčių lengvatos už renovacijos darbus ir perdirbtų medžiagų naudojimą.

2. Sąžiningos taisyklės, leidžiančios įvertinti tiek esamų pastatų potencialą, tiek galimas rizikas.

3. Nauji vertinimo kriterijai, atsižvelgiant į esamų konstrukcijų įkūnytą CO_2 kiekį.

Ši Europos piliečių iniciatyva atitinka formalius reikalavimus, nustatytus atitinkamuose teisės aktuose, todėl Komisija pripažino ją teisiškai priimtina. Šiuo etapu Komisija dar neanalizavo pateiktų pasiūlymų turinio.

Sprendimo registruoti iniciatyvą pagrindai

Sprendimas registruoti piliečių iniciatyvą yra grindžiamas teisiniu jos priimtinumo pagal Europos piliečių iniciatyvos reglamentą vertinimu. Tai nereiškia, kad Komisija iš anksto pritaria ar nepritaria pasiūlymams, ar kad jau priėmė sprendimą dėl veiksmų, kurių galėtų imtis, jei iniciatyva sulauktų būtino palaikymo – bent milijono ES piliečių parašų.

Iniciatyvos turinys atspindi tik organizatorių grupės požiūrį ir jokiu būdu negali būti laikomas atspindinčiu Europos Komisijos nuomonę.

Tolimesni žingsniai

Po šios dienos registracijos organizatoriai turi šešis mėnesius pradėti parašų rinkimą. Jei Europos piliečių iniciatyva surinks bent vieną milijoną palaikymo pareiškimų per vienerius metus, pasiekdama minimalią ribą mažiausiai septyniose valstybėse narėse, Komisija turės į tai reaguoti. Ji privalės nuspręsti, ar imtis veiksmų pagal organizatorių pateiktus reikalavimus, ir pagrįsti savo sprendimą.

Europos piliečių iniciatyva, įvesta Lisabonos sutartimi, yra priemonė, leidžianti piliečiams formuoti ES darbotvarkę. Ji oficialiai pradėta 2012 m. balandį. Kai iniciatyva oficialiai užregistruojama, milijonui piliečių iš bent septynių ES valstybių suteikiama teisė paraginti Europos Komisiją pasiūlyti teisės aktus tose srityse, kuriose ji turi teisę veikti.

Iniciatyva laikoma priimtina, jei:

1. Siūlomas veiksmas akivaizdžiai nepriklauso už Komisijos kompetencijos ribų.

2. Ji nėra akivaizdžiai piktnaudžiaujanti, nepagrįsta ar klaidinanti.

3. Ji nėra aiškiai prieštaraujanti ES vertybėms.

Nuo Europos piliečių iniciatyvos pradžios Komisija užregistravo 119 iniciatyvų.

ES kreipiasi į PPO dėl Kinijos veiksmų, susijusių su ES aukštųjų technologijų sektoriaus autoriniais mokesčiais

Europos Komisija kreipėsi į Pasaulio prekybos organizaciją (PPO), siekdama pašalinti nesąžiningą ir neteisėtą Kinijos prekybos praktiką intelektinės nuosavybės srityje.

Kinijos teismai įgalioti nustatyti privalomus pasaulinius autorinių mokesčių tarifus už ES pagrindines patentuotas technologijas, neatsiklausę patentų savininkų sutikimo. Ši praktika daro spaudimą inovatyvioms Europos aukštųjų technologijų įmonėms mažinti savo tarifus visame pasaulyje, taip suteikiant Kinijos gamintojams nesąžiningą prieigą prie Europos technologijų už mažesnę kainą.

Be to, ši praktika nepagrįstai kišasi į ES teismų kompetenciją sprendžiant Europos patentų klausimus. Europos Komisija tvirtai laikosi pozicijos, kad tokia veikla neatitinka PPO susitarimo dėl intelektinės nuosavybės teisių, susijusių su prekyba (TRIPS) nuostatų.

Kadangi derybos su Kinija nesulaukė patenkinamo sprendimo, ES yra priversta inicijuoti konsultacijas kaip pirmą žingsnį ginčų sprendimo procedūroje PPO. Šių veiksmų tikslas – užtikrinti, kad ES aukštųjų technologijų pramonė, ypač telekomunikacijų sektoriuje, galėtų veiksmingai naudotis savo patentinėmis teisėmis ir apsaugoti investicijas į inovacijas.

Tolimesni žingsniai

Konsultacijos dėl ginčų sprendimo PPO, kurias inicijavo ES, yra pirmas žingsnis šioje procedūroje. Jei per 60 dienų nebus pasiektas patenkinamas sprendimas, ES galės pradėti bylinėjimosi etapą ir prašyti PPO sudaryti dokumentą, kuri priimtų sprendimą dėl šio klausimo.

Ši byla susijusi su pagrindiniais patentais, kurie apsaugo technologijas, būtinas prekių, atitinkančių tam tikrus standartus, gamybai. Pavyzdžiui, 5G technologija yra esminė mobiliesiems telefonams. Europos įmonės turi daug tokių aukštųjų technologijų patentų, ypač telekomunikacijų sektoriuje, o tai suteikia joms technologinį pranašumą. Nustatydama pasaulinius autorinius mokesčius už šiuos patentus, Kinija siekia priversti ES įmones suteikti Kinijos gamintojams pigesnę prieigą prie šių Europos technologijų.

Kinijos teismų praktika nustatyti pasaulinius autorinių mokesčių tarifus yra susijusi su kita byla – „anti-suit injunctions“ (draudimų kreiptis į teismą), kurią ES taip pat šiuo metu ginčija PPO. Kinijos teismai taiko šias priemones, ribodami aukštųjų technologijų patentų turėtojus ir skirdami jiems baudas ar kitas sankcijas, jei jie siekia savo intelektinės nuosavybės teisių apsaugos ne per Kinijos teismus. Šiai bylai nagrinėti sudaryta PPO ginčų sprendimo byla (DS 611). Ataskaitos laukiama 2025 m. pirmąjį ketvirtį.

Ši ES iniciatyva siekia užtikrinti sąžiningas sąlygas Europos įmonėms, stiprinti jų intelektinės nuosavybės teisių apsaugą ir apsaugoti inovacijas nuo nesąžiningų tarptautinių praktikų.

Europos Komisija ir Europos skaitmeninių paslaugų taryba pristato atnaujintą kovos su neapykantos kalba kodeksą

Europos Komisija ir Europos skaitmeninių paslaugų taryba džiaugiasi, kad atnaujintas „Kodeksas dėl kovos su nelegalia neapykantos kalba internete +“ yra integruotas į Skaitmeninių paslaugų akto (DSA) sistemą. DSA skatina savanoriškus elgesio kodeksus, skirtus kovoti su rizikomis internete.

Atnaujintas Kodeksas, sukurtas remiantis pradiniu 2016 m. kovos su neapykantos kalba kodeksu, buvo pasirašytas tokių platformų kaip „Dailymotion“, „Facebook“, „Instagram“, „Jeuxvideo.com“, „LinkedIn“, „Microsoft“, „Snapchat“, „Rakuten Viber“, „TikTok“, „Twitch“, „X“ (anksčiau Twitter) ir „YouTube“.

Svarbiausi atnaujinto Kodekso aspektai

Atnaujintas Kodeksas sustiprins internetinių platformų gebėjimą spręsti turinio, kuris pagal ES ir nacionalinius teisės aktus laikomas neteisėta neapykantos kalba, problemas. Integracija į DSA užtikrina, kad šis Kodeksas padės veiksmingiau vykdyti įstatymus ir mažinti nelegalaus turinio platinimo riziką.

Platformos, įtrauktos į DSA reglamentą, gali prisijungti prie Kodekso kaip priemonės, padedančios parodyti jų atitiktį DSA reikalavimams dėl nelegalaus turinio platinimo rizikos mažinimo. Kodekso laikymasis bus įtrauktas į metinį nepriklausomą auditą, kuris prisideda prie platformų skaidrumo ir atskaitomybės didinimo.

Kodeksą pasirašiusios platformos įsipareigojo:

- Leisti ne pelno organizacijų ar viešųjų institucijų, turinčių ekspertinių žinių apie nelegalią neapykantos kalbą, tinklui – vadinamiesiems „Stebėtojams“ – reguliariai tikrinti, kaip platformos apdoroja neapykantos kalbos pranešimus. Šios organizacijos gali būti priskirtos „Patikimų žymėtojų“ (Trusted Flaggers) kategorijai pagal DSA.
- Stengtis apdoroti bent du trečdalius pranešimų, gautų iš Stebėtojų, apie neapykantos kalbą per 24 valandas.
- Įsipareigoti skaidrumui, pateikiant aiškią informaciją apie priemones, kuriomis mažinamas neapykantos kalbos paplitimas, įskaitant automatizuotus turinio aptikimo įrankius.
- Dalyvauti struktūrizuotoje daugiapakopėje bendradarbiavimo sistemoje su ekspertais ir pilietinės visuomenės organizacijomis, siekiant stebėti neapykantos kalbos tendencijas ir užkirsti kelią jos plitimui.
- Didinti vartotojų informuotumą apie nelegalią neapykantos kalbą bei procedūras, kaip pranešti apie nelegalų turinį.

Jaunoji karta išgelbės planetą ar pralaimės kovą su klimato kaita?

Ernestas Tilinga

Šiandien vis dažniau susiduriama su klimato kaitos ženklais. Tai ne tik abstraktūs skaičiai ar moksliniai straipsniai, bet ir realūs pokyčiai. Jaunoji karta auga matydama šiuos pokyčius ir suvokia, kad yra ta karta, kuri privalo imtis veiksmų. Stebint ledynų tirpimą, miškų gaisrus ir ekstremalius oro reiškinius, nebegalima likti nuošalyje. Klimato kaita nebeturi laukti - reikia veikti nedelsiant.

Klimato kaita nebėra tolima grėsmė - jos padariniai jaučiami dabar. Nuo dažnėjančių ekstremalių oro reiškinių iki tirpstančių ledynų ir didėjančio vandens lygio - tai realybė, kuri paveikia visus, tačiau jaunoji karta patirs ilgalaikes pasekmes. Nors šią problemą, iš dalies, lėmė pastarojo šimtmečio sprendimai, bet būtent šiandienos jaunimui tenka atsakomybė ją spręsti. Mokslininkai perspėja, kad laikas sparčiai senka. Jei per artimiausią dešimtmetį nesumažinsime išmetamo CO_2 kiekio ir neatsisakysime iškastinio kuro, pasekmės gali būti negrįžtamos.

Kiekvienas sprendimas - nuo individualių vartojimo įpročių iki politinių pasirinkimų - gali tapti svarbia grandimi sprendžiant šią krizę. Klimato kaita reikalauja ne tik technologinių naujovių, bet ir stipraus visuomenės solidarumo bei įsipareigojimo. Todėl šiandien privalome ne tik kelti reikalavimus ministerijoms ar įmonėms, bet ir vienytis kaip bendruomenė, kuri siekia tvarios ateities.

Technologijos – draugas ar priešas?

Technologijos tapo neatsiejama gyvenimo dalimi, tačiau jų poveikis klimato kaitai yra dviprasmiškas. Viena vertus, jos padeda kurti tvaresnį pasaulį – nuo saulės baterijų ir vėjo jėgainių iki išmaniųjų programų, leidžiančių sumažinti energijos suvartojimą. Pavyzdžiui, atsinaujinanti energija jau dabar sudaro reikšmingą dalį energijos gamybos daugelyje šalių, įskaitant Lietuvą. Tokie sprendimai ne tik mažina šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, bet ir rodo, kad technologijos gali būti mūsų sąjungininkas kovojant su klimato krize.

Tačiau technologijos turi ir savo kainą, apie kurią dažnai nepagalvojame. Pavyzdžiui, įrašai socialiniuose tinkluose, pokalbiai ar vaizdo įrašai nėra tiesiog „debesyse“ – jie saugomi duomenų centruose, kurie reikalauja milžiniškų energijos išteklių. Šie centrai ne tik sunaudoja daug elektros, bet ir išskiria CO_2. Skaitmeninių technologijų sektorius pasaulyje yra atsakingas už beveik 4 proc. visų šiltnamio efektą sukeliančių dujų. Tai prilygsta visų tarptautinių aviacijos ir laivybos emisijų sumai.

Ar jaunimas dar gali sukurti pokytį?

Jaunimas visame pasaulyje aktyviai įsitraukia į kovą su klimato kaita, siekdamas apsaugoti savo ir ateities kartų gyvenimus. Vienas iš būdų – dalyvavimas aplinkosaugos iniciatyvose, kuriose jauni žmonės organizuoja protestus ir reikalauja iš valdžios veiksmų klimato srityje. Šios iniciatyvos padeda atkreipti dėmesį į klimato krizę ir skatina politinius lyderius imtis atsakomybės.

Mūsų švietimo sistema turi keistis. Kodėl mokyklose vis dar daugiau dėmesio skiriama sausam teoriniam mokymuisi, o ne praktiniam tvarumo ugdymui? Įsivaizduokime, jei geografijos pamokos būtų interaktyvios ir mokytų ne tik apie klimato kaitos priežastis, bet ir apie sprendimus, kurie galėtų pakeisti kasdienį gyvenimą, pavyzdžiui, kaip kurti „nulinių atliekų“ namų ūkius, kaip auginti maistą mieste ar kaip tinkamai rūšiuoti atliekas. Tai būtų ne tik žinios, bet ir realūs veiksmai. Kodėl negalėtume mokyklose turėti projektų, kur mokiniai skaičiuotų savo anglies pėdsaką ir pasiūlytų būdus jį sumažinti? Pavyzdžiui, Skandinavijos šalyse jau seniai vykdomos klimato lyderystės programos, kurios ne tik suteikia žinių, bet ir įgalina jaunus žmones kurti realias iniciatyvas savo bendruomenėse.

Klimato krizė yra visų, ne tik jaunimo, atsakomybė. Visame pasaulyje matome, kad sąmoningų ir atsakingų žmonių yra įvairių amžiaus grupių. Tačiau svarbu pripažinti, kad jaunimas vis dažniau inicijuoja pokyčius ir prisideda prie klimato kaitos mažinimo kasdieniais pasirinkimais. Mes renkamės tvarų gyvenimo būdą: mažiname atliekų kiekį, naudojame viešąjį transportą ar dviračius vietoj automobilių, vengiame perteklinio vartojimo ir palaikome vietinius bei ekologiškus produktus. Tokie veiksmai ne tik mažina mūsų asmeninį anglies pėdsaką, bet ir suteikia pavyzdį kitiems.

Ar valdžia mus girdi?

Kaip jaunas žmogus, jaučiu, kad mūsų balsai dėl klimato kaitos dažnai lieka neišgirsti. Nors mes aktyviai dalyvaujame protestuose, rašome peticijas ir reikalaujame pokyčių, atrodo, kad valdžios institucijos dažnai ignoruoja mūsų prašymus. Pavyzdžiui, Lietuvoje jaunimo aktyvumas klimato srityje auga, tačiau politiniai sprendimai ne visada atspindi šį spaudimą.

Tai kelia klausimą: ar mūsų pastangos yra bevaisės? Ar valdžia tikrai rūpinasi mūsų ateitimi, ar tik imituoja veiksmus, siekdama išlaikyti savo pozicijas? Šis abejingumas ne tik demotyvuoja, bet ir kelia pyktį. Nenorime paveldėti planetos, kurią sunaikino ankstesnių kartų neveiklumas. Mums reikia realių veiksmų dabar, o ne tuščių pažadų apie ateitį.

Jaunajai kartai nuolat kartojama, kad laiko išgelbėti planetą mažai, bet ar kas nors iš tiesų tai priima rimtai? Gyvename lyg skolon – tarsi klimato krizė būtų kažkieno kito problema. Bet realybė kitokia. Mokslininkai perspėja: iki 2030-ųjų turime sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimus perpus, kitaip laukia negrįžtamos pasekmės.

Jaučiu milžinišką nerimą dėl to, kas laukia mūsų ir ateinančių kartų. Ar kas nors pagalvojo, ką reiškia auginti vaikus pasaulyje, kuriame gamtos katastrofos taps kasdienybe? Mums kalba apie technologines inovacijas, ekologines reformas, bet kur realūs veiksmai? Kasdien girdime apie politinius pažadus, tačiau kartu matome, kaip priimami sprendimai, kurie tik gilina problemą. Pavyzdžiui, net Lietuvoje miškai, kurie turėtų būti mūsų klimato sąjungininkai, kertami sparčiau, nei atsodinami. Tuo metu iškastinio kuro naudojimas pasaulyje vis dar dominuoja, nors šaltiniai, kaip vėjo ir saulės energija, tampa prieinami ir ekonomiškai naudingesni.

Ar vis dar liko laiko? Tai klausimas, kurį turime užduoti sau. Atsakymas, deja, nėra paprastas. Laiko yra tiek, kiek bus veikiama čia ir dabar. Kai rinkimuose renkamės lyderius, turime mąstyti ne apie tai, kas duos trumpalaikę naudą, bet apie tai, kas tikrai kovoja dėl ateities. Kiekvienas balsas yra galimybė rinktis žaliąją energiją vietoje iškastinio kuro, miškų apsaugą vietoje naikinimo ir inovacijas, užtikrinančias klimatui neutralios politikos įgyvendinimą.

Ernestas Tilinga
Moksleivis, jaunasis demokratas

„Nuo gimimo iki įsidarbinimo“: transformuojantis „buvimo“ modelis Vengrijoje

Projektas „Nuo gimimo iki įsidarbinimo: „buvimo“ modelis Kunheđės rajone, Vengrijoje“ yra pavyzdys, kaip vietos bendruomenėms orientuotos iniciatyvos gali pakeisti gyvenimus ir sumažinti skurdą viename labiausiai pažeidžiamų regionų. Šis projektas, pradėtas 2015 m. Vengrų Maltos ordino pagalbos tarnybos, rėmėsi Europos socialinio fondo (ESF) parama ir siekė padėti šeimoms pereiti nuo socialinės atskirties prie savarankiško ir tvaraus gyvenimo.

Kunheđės rajonas, ypač Tiszabő miestelis, yra viena iš skurdžiausių vietovių Vengrijoje, susiduriantis su didelėmis socialinėmis, švietimo ir ekonominėmis problemomis. Projektas, aprėpiantis 420 šeimų, sprendžia gilias struktūrines problemas, kurios anksčiau trukdė bendruomenei progresuoti.

Problemos, kurias sprendžia projektas

Kunheđės rajonas susiduria su daugialypėmis problemomis, tarp kurių:

• **Švietimo iššūkiai:** Daugelis vaikų nebaigia mokyklos, o jaunimui sunku ištrūkti iš skurdo rato. Priklausomybės ir ankstyvi rizikingi nėštumai apsunkina jaunų žmonių ateities galimybes.

• **Ekonominis nestabilumas:** Dauguma suaugusiųjų susiduria su darbo vietų trūkumu, o šeimos gyvena skolų spąstuose.

• **Profesionalios pagalbos trūkumas:** Regionui trūksta specialistų, tokių kaip specialiųjų poreikių mokytojai, logopedai ar psichologai, todėl bendruomenės nariai negali gauti tinkamos paramos.

Projekto tikslai ir veiklos kryptys

Projektas „Nuo gimimo iki įsidarbinimo“ siekė spręsti šias problemas kompleksiškai, taikydamas „buvimo“ modelį, kuris pabrėžia nuolatinį ir tiesioginį ryšį su bendruomenės nariais.

Šeimų parama

• Kiekvienai iš 420 šeimų suteikiama individuali ir ilgalaikė pagalba, orientuota į visų amžiaus grupių poreikius.

• Teikiama psichologinė, socialinė ir švietimo pagalba, padedant šeimoms įveikti kasdienes kliūtis.

Švietimo skatinimas

• Įdiegta mentorystės programa, padedanti vaikams sėkmingai baigti vidurinę mokyklą. Anksčiau vos vienas vaikas per dešimtmetį baigdavo mokyklą, dabar šis skaičius reikšmingai išaugo.

• Vaikams, iškritusiems iš švietimo sistemos, suteikiama galimybė mokytis profesinėje žemės ūkio mokykloje, taip skatinant jų integraciją į darbo rinką.

Bendruomenės stiprinimas

• Organizuojamos stovyklos, dienos veiklos ir priklausomybių prevencijos programos.

• Vykdoma bendruomenės renginių programa, siekiant stiprinti bendruomeninius ryšius.

Darbo vietų kūrimas

• Įsteigta daržovių perdirbimo gamykla, kuri suteikė naujas darbo vietas vietos gyventojams.

• Pastatyta virtuvė, kurioje gaminamas maistas vaikams, ir darželis, užtikrinantis mažųjų priežiūrą, leidžiant tėvams įsitraukti į darbo rinką.

Skolų mažinimas

• Šeimoms suteikiama konsultacinė ir finansinė pagalba, padedant joms ištrūkti iš įsiskolinimų rato ir pradėti planuoti savo ateitį.

Rezultatai ir poveikis

Projektas jau atnešė reikšmingų pokyčių:

• **Švietimas:** Ženkliai išaugo vaikų, baigusių vidurinę mokyklą, skaičius, o profesinis mokymas tapo alternatyva tiems, kurie anksčiau negalėjo tęsti mokslų.

• **Ekonominis stabilumas:** Darbo vietos ir finansinė parama padėjo šeimoms pasiekti savarankiškumą.

• **Psichologinė ir socialinė gerovė:** Vaikai ir šeimos dabar turi prieigą prie specialistų pagalbos, kuri anksčiau buvo neprieinama.

Platesnė reikšmė ir ES vaidmuo

Projektas „Nuo gimimo iki įsidarbinimo“ yra platesnių Europos Sąjungos finansuojamų iniciatyvų dalis. Tokios programos kaip Europos socialinis fondas (ESF) ir Europos regioninės plėtros fondas (ERDF) siekia:

• Mažinti skurdą nepalankiose Europos vietovėse.

• Skatinti tvarių paramos sistemų kūrimą.

• Įgalinti pažeidžiamas bendruomenes pereiti prie savarankiško gyvenimo.

Kunheđės projektas yra ne tik lokali iniciatyva, bet ir pavyzdys, kaip ES finansavimas gali būti efektyviai naudojamas sprendžiant gilias socialines problemas. Tai modelis, kurį galima pritaikyti ir kituose regionuose, susiduriančiuose su panašiais iššūkiais.

Ateities perspektyvos

Projekto sėkmė rodo, kad ilgalaikis dėmesys švietimui, ekonominėms galimybėms ir bendruomenės stiprinimui yra raktas į tvarią socialinę pažangą. Ateityje galima tikėtis:

• Modelio plėtros į kitus Vengrijos regionus.

• Didesnės integracijos su nacionalinėmis ir tarptautinėmis strategijomis, mažinančiomis skurdą.

• Platesnio ES paramos panaudojimo, siekiant įgyvendinti dar ambicingesnius projektus.

Projektas „Nuo gimimo iki įsidarbinimo“ yra įkvepiantis priminimas, kad net pažeidžiamiausios bendruomenės gali suklestėti, jei joms suteikiama tinkama pagalba ir galimybės. Šis „buvimo“ modelis parodo, kaip iš esmės keisti žmonių gyvenimus, suteikiant jiems tikėjimą savo ateitimi ir gebėjimą siekti tvarios gerovės.

Vengrijos EDEN laureatai: Viduramžių bažnyčių maršrutas Aukštutinės Tisos regione – 2017 m. laimėtojas

Karaliaus Béla III palikimas ir Viduramžių bažnyčių kelias

Viduramžių Vengrija – paslaptinga ir didinga šalis, kurioje kryžiuojasi Rytų ir Vakarų kultūros. Tai buvo laikotarpis, kai religiniai statiniai ne tik simbolizavo tikėjimą, bet ir liudijo valstybės stiprybę bei klestėjimą. Šiandien šią didybę atspindi Viduramžių bažnyčių kelias Aukštutinės Tisos regione kur gausu architektūros perlų menančių Vengrijos karalių laikus. Tarp šių karalių ypatingą vietą užima karalius Béla III – valdovas, kurio vizija suformavo Vengrijos kultūrinį ir religinį paveldą.

Béla III - karalius, įtvirtinęs krikščionybę ir klestėjimą

Valdęs nuo 1172 iki 1196 metų, Béla III buvo ne tik galingas politinis veikėjas, bet ir globėjas, kuris plėtojo Vengrijos ryšius su Bizantija bei Vakarų Europa. Jo valdymo laikais buvo pastatyta daugybė bažnyčių ir vienuolynų, kurie tapo religinio gyvenimo centrais. Béla III užtikrino, kad Vengrija taptų tvirta katalikybės tvirtove, kartu atverdama duris gotikinės ir romanikos architektūros stiliams, kurie šiandien atsispindi Viduramžių bažnyčių kelyje.

Viduramžių bažnyčių kelias: Béla III įkvėpimas?

Aukštutinės Tisos regione esančios bažnyčios yra ne tik architektūros šedevrai, bet ir Béla III epochos palikimas. Šios šventovės, daugiausia pastatytos XII–XIII amžiuje, liudija Vengrijos religijos ir kultūros klestėjimą. Jos simbolizuoja tuos laikus, kai Vengrija buvo vienas svarbiausių krikščionybės bastionų Vidurio Europoje.

Készítette: Szilas - A feltöltő saját munkája, CC BY-SA 4.0, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=114126792

Tákos ir Csaroda bažnyčios – medinės architektūros šedevrai

Tákos ir Csaroda bažnyčios yra dvi žymiausios Viduramžių bažnyčių kelio stotelės. Šios šventovės garsėja savo unikalia medine architektūra ir turtingais interjerais, kurie perteikia viduramžių estetiką.

• Tákos bažnyčia, pastatyta XII amžiuje, yra vadinama „neturtingųjų katedra“. Šis pavadinimas atspindi vietos bendruomenių pastangas sukurti didingą šventovę ribotais ištekliais. Bažnyčia žavi dekoruotomis lubomis ir galerijomis, kuriose vietos meistrai pavaizdavo augalinius ir geometrinius ornamentus. Šiandien ji primena apie tuos laikus, kai bendruomenės vieningai dirbo siekdamos stiprinti tikėjimą.

• Csaroda bažnyčia, taip pat datuojama XII amžiumi, garsėja savo išlikusiomis romanikos stiliaus detalėmis. Jos raižyta sakykla ir originalūs mediniai elementai traukia tiek istorijos mėgėjus, tiek meno žinovus. Šventovės interjere vyrauja subtili harmonija tarp funkcionalumo ir grožio.

• Medinės varpinės Aukštutinės Tisos regione yra išskirtinis vietinės architektūros pavyzdys. Šios konstrukcijos, daugiausia statytos XVI–XVII amžiuje, atspindi vietinių bendruomenių gebėjimą sukurti patvarius ir estetiškus pastatus naudojant vietines medžiagas. Vienos žymiausių varpinių yra įtrauktos į UNESCO Pasaulio paveldo preliminarųjį sąrašą. Jos ne tik atspindi techninius viduramžių statybos pasiekimus, bet ir simbolizuoja bendruomenių atsparumą per istorines negandas.

Gotikos ir bizantijos susidūrimas Užkarpatėje

Viduramžių bažnyčių maršrutas taip pat apima Užkarpatės regiono šventoves, kurios yra įdomus gotikos ir bizantiško stiliaus derinio pavyzdys. Šios bažnyčios liudija apie Vengrijos kultūrinę įvairovę, kai Rytų ir Vakarų tradicijos susitiko viename regione.

• Graikų ortodoksų medinės bažnyčios čia išlaikė savo autentiškumą ir skleidžia ypatingą dvasią. Jos kontrastuoja su katalikų gotikinėmis bažnyčiomis, tačiau abi tradicijos susijungia ir papildo viena kitą. Kai kurios bažnyčios buvo perstatytos po mongolų invazijos ar reformacijos laikotarpiu, kai dauguma katalikų šventovių buvo perimtos kalvinistų.

Paslaptys ir legendos

Kiekviena Viduramžių kelio bažnyčia slepia savo istoriją, dažnai susijusią su legendomis ir pasakojimais:

Nagyar bažnyčia, pastatyta XIII amžiuje, pasak vietinių pasakojimų, buvo slaptas vienuolių prieglobstis per Osmanų invazijas.

• Tarpa bažnyčia, įkurta XIV amžiuje, garsėja savo paslaptingomis freskomis, kurios, kaip manoma, vaizduoja karaliaus Béla III valdymo metu populiarias biblines temas.

Šios legendos ir paslaptys sukuria ypatingą atmosferą, kviečiančią lankytojus ne tik grožėtis architektūra, bet ir atrasti vietos istorijas.

Béla III - kaip kelio įkvėpėjas

Nors Béla III negyveno tuo metu, kai dauguma šiame maršrute esančių bažnyčių buvo užbaigtos, jo indėlis į religinio paveldo plėtrą yra neabejotinas. Karaliaus pastangos stiprinti krikščionybę ir integruoti Vengriją į Vakarų Europos kultūrinį ir religinį gyvenimą suformavo palikimą, kuris šiandien traukia turistus.

• Viduramžių bažnyčių kelias ne tik pagerbia praeitį, bet ir leidžia šiuolaikiniam lankytojui suprasti, kokią svarbą religija ir kultūra turėjo tokiems valdovams kaip Béla III.

• Vaikštant tarp šventovių, galima įsivaizduoti karalių, kuris galėjo aplankyti panašias bažnyčias, ir stebėti, kaip tikėjimas formuoja jo šalies ateitį.

Dviračių maršrutas: atrasti istoriją aktyviai

Vienas iš unikalių būdų pažinti Viduramžių bažnyčių kelią – dalyvauti dviračių turuose. Šie maršrutai sujungia bažnyčias, medines varpines ir kitas kultūrines bei gamtos vertybes. Dviračių turai leidžia lankytojams ne tik aplankyti šventoves, bet ir mėgautis Aukštutinės Tisos regiono gamtos grožiu.

Viduramžių bažnyčių kelias: istorijos ir grožio sankirta

Viduramžių bažnyčių kelias Aukštutinės Tisos regione yra unikalus kultūros ir istorijos paveldo tinklas, jungiantis daugiau nei 100 šventovių, iš kurių 65 yra įtrauktos į oficialų maršrutą. Šis maršrutas leidžia lankytojams keliauti laiku ir pažinti Vengrijos viduramžių dvasią per įspūdingą architektūrą, religinius simbolius ir vietinių bendruomenių istorijas. Daugelis šių šventovių išlaikė savo autentiškumą, o kai kurios netgi išliko nepaliestos nuo jų pastatymo dienos.

„Europos Pulso“ informacija

Leidėjas: Linale s.r.o, redaktorė Lineta Žalaitė, www.europospulsas.lt, info@europospulsas.lt, išeina kas savaitę.
Už visą turinį „Europos pulse“ atsakingi tik autoriai ir jų nuomonės nebūtinai atspindi Europos Sąjungos poziciją. Europos Sąjunga negali būti už jas atsakinga.